

La Generalitat de Catalunya i l'Euroregió Pirineus-Mediterrània

Els fenòmens globalitzadors viscuts durant el segle XX juntament amb el procés d'integració europea configuren, per al segle XXI, un escenari essencialment diferent per al desenvolupament de les relacions internacionals i, d'una manera més especial i concreta, per a l'acció política de proximitat en el marc europeu.

Les interconnexions mundials s'han ampliat i s'acceleren els canvis; deixen de ser només associades a factors econòmics o polítics amb un paper exclusiu dels estats, per passar a una visió multidimensional amb una clara emergència de nous equilibris mundials: passem d'un món bipolaritzat a un de multipolar; emergeixen nous models de governança amb una clara tendència a la governança multinivell, on processos com l'europeu no són contradictoris: d'una banda, hi ha l'harmonització de polítiques amb la cessió d'espais de sobirania envers les institucions de la Unió Europea i, de l'altra, es demostra clarament la necessària aplicació del principi de subsidiarietat per aproximar a la ciutadania la presa de decisions i l'aplicació de les polítiques.

En aquest marc, l'emergència de nous actors no estatals juntament amb la desaparició física de les fronteres intraeuropees ha anat establint relacions de cooperació a nivells diferents que configuren una visió de la nostra realitat més popera, alhora que s'evidencien uns motors de creixement econòmic del segle XXI diferents. Possiblement, aquest segle no serà ni el dels estats ni el de les ciutats, sinó el de les macroregions.

En el cas català, tant a partir de l'acció del nostre govern com a nivell de l'Administració local, dels agents econòmics i de la societat civil, la pràctica ha anat en la direcció de construir allò que Richard Florida posa en evidència en el moment de parlar de les megaregions. Les nostres relacions polítiques, econòmiques, la distribució de les poblacions i, per tant, dels béns i serveis (i, en teoria, de les infraestructures) no segueix les pautes de les antigues línies administratives que marcaven les fronteres, sinó que s'ha d'adaptar a la realitat i a les necessitats de la població i a la seva configuració en el territori.

Catalunya ha situat tradicionalment entre les seves prioritats Europa i la Mediterrània com a dos àmbits on s'enfoquen una part important dels nostres lligams polítics, socials i històrics, i, per tant, no és gens estrany que ara

se'ns sobreposin realitats com les de l'Euroregió Pirineus-Mediterrània, l'Eurodistricte, la Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP), l'Arc Mediterrani o l'Arc Llatí com a formes molt diverses d'aproximar o focalitzar la nostra acció política.

Aquests elements han tingut un clar reflex en la definició de les prioritats polítiques del govern de la Generalitat de Catalunya en els darrers anys. El 2009, hem celebrat el cinquè aniversari de la declaració política constitutiva de l'Euroregió Pirineus-Mediterrània i hem creat l'Agrupació Europea de Cooperació Territorial (AECT), que ens permet liderar projectes comuns amb una sola personalitat jurídica; hem iniciat treballs de col·laboració amb l'Euroregió Alps Mediterrània, i, en l'àmbit de la CTP, s'han fet les passes necessàries per integrar Andorra al Consorci de la CTP, òrgan que gestiona el Programa de Cooperació Transfronterera (POCTEFA). En el nivell de proximitat, en l'espai català transfronterer es va configurant l'Eurodistricte, amb la previsió de crear una AECT que ajudi a gestionar aquest model de cooperació transfronterera de proximitat.

Si ens centrem en l'àmbit de l'Euroregió Pirineus-Mediterrània, a part dels intents inicials a principis dels noranta, l'impuls donat des de fa cinc anys ens ha permès treballar per potenciar diversos àmbits de cooperació en un territori que comparteix reptes i interessos en àmbits molt diversos. Des dels seus orígens, l'Euroregió Pirineus-Mediterrània ha estat un projecte polític prioritari per a Catalunya, i per això en el seu marc s'ha mostrat reiteradament el desig d'impulsar projectes conjunts que permetin reforçar també els lligams entre la societat civil. En aquest sentit, en els darrers anys, des del Govern de la Generalitat de Catalunya, s'ha treballat per donar suport a les xarxes transfrontereres ja existents, així com per potenciar el sorgiment de noves col·laboracions, tant entre entitats dels diferents territoris membres de l'Euroregió i les zones annexes, com també en la línia del marc de l'Arc Mediterrani o l'eix pirinenc.

L'acció de foment del govern en el marc de l'Euroregió s'ha reforçat amb unes aportacions pressupostàries específiques que ens han permès convocar ajuts per realitzar estudis en diferents àrees del coneixement (publicats electrònicament al lloc web de l'Euroregió i de la Generalitat de Catalunya), donar suport econòmic a la creació i al funcionament de xarxes de cooperació euro-regional, així com potenciar els ajuts dels governs membres de l'Euroregió en l'àmbit cultural, amb el Portal Cultural com un referent modèlic de la densa activitat interconnectada.

La participació de Catalunya a l'Euroregió ha permès reforçar l'acció de *lobby* polític en aspectes tan rellevants com ara la millora en les infraestructures, la cooperació cultural o la potenciació de la recerca. Tenim entre les nostres mans projectes emblemàtics com ara la potenciació de xarxes transfrontereres, la creació d'un eurocampus que faciliti la mobilitat entre estudiants i l'impuls de la recerca o el reforç d'un bioclúster al sud d'Europa.

Encara queda molta tasca per fer i, en aquest sentit, des de Catalunya, el seu govern i la societat en general, hi estem totalment implicats, però també

cal que, des de la UE, es potenciïn encara més aquestes realitats de cooperació transfronterera i que això es pugui veure en el disseny de les noves polítiques de cohesió.

Espero que treballs com els que es recullen en aquesta publicació ens ajudin a millorar la nostra reflexió i l'acció política que duem a terme, per això vull agrair la iniciativa dels professors Antoni Durà i Xavier Oliveras, com també l'impuls que es dóna des de la UAB a la recerca i a la difusió del coneixement.

Àngel Cortadelles i Bacaria
Director general de Relacions Internacionals
Generalitat de Catalunya